

κρούδης "μὲ τὰ διπλᾶ" λέγει "καταρτίζονται καὶ ἄλλα μουσεῖα (στὴν Κύπρο) πλὴν τοῦ τῆς Λευκωσίας".

"*Νέα Ἠχώ*", ἡφμερίς ἑβδομαδιαία, Πόρτ-Σάϊτ. Μὲ ἐνδιαφέρουσες εἰδήσεις, ἡ ἀρθογραφία τῆς ἀσχολεῖται συχνὰ μὲ σπουδαῖα ζητήματα τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἑλληνισμοῦ, καὶ ἐπίσης τοῦ αἰγυπτιακοῦ πολιτικοῦ βίου.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ἡ ΣΥΝΑΓΛΙΑ τοῦ βαρύτενου κ. Κώστα Πέρση στὴν Ἀλάμπρα (4 Ἀπριλίου) συγκέντρωσε πολλοὺς φιλόμουςους καὶ ἐκτιμητὲς τοῦ λαμπροῦ ἑλληνα καλλιτέχνη.

Μὲ φωνὴ πλούσια, καθάρια, εὐστροφῆ ὁ κ. Πέρσης τραγούδησε τὶς δύσκολες συνθέσεις τοῦ Μπετόβεν, Βέρδη, Meyerbeer, Γκουνὼ καὶ θριάμβεψε στὸ Freischütz τοῦ Weber. Τὸ ἀκροατήριον ἐνθουσιασμένο ἐπέμενε μὲ ἀτέλειωτα χειροκροτήματα νὰ τραγουδήσει κομμάτια ἐκτὸς τοῦ προγράμματος. Καὶ ἀπολαύσαμε τὸν ἐκλεκτὸ τεχνίτη καὶ σ' ἄλλες ἀγαπημένες του συνθέσεις.

Στὸ τρίτο μέρος τοῦ προγράμματος — τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια—ὁ κ. Πέρσης συνδύασε τὴν τέχνη μὲ τὸν ἑλληνικὸ ψυχικὸ πλοῦτο σὲ μιὰ ἐνθουσιαστικὴ ἐκτέλεση.

Στὸ πιάνο τὸν συνόδευε ἡ κ. Λάουρα Πέρση, μὲ ἐξαιρετικὰ χαρίσματα προικισμένη καλλιτέχνη.

Ἐτο τεῦχος μας τοῦ Φεβρουαρίου εἴχαμε δημοσιέψαι ἀπόσπασμα ἀπὸ μιὰν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Φιλίππου Δραγούμη πρὸς τὸν κ. Μάριο Βαϊάνο, ἐξ ἀφορμῆς τῆς κριτικῆς τοῦ τελευταίου πάνω στὸ ἔργο τοῦ Ἰωνος Δραγούμη.

Στὴν ἐπιστολὴ ἐκείνη ὑπῆρχε (σχετικὰ μὲ τὴν κριτικὴν ὑπὸ τοῦ κ. Καρούζου περὶ Σαμοθράκης ποῦ φάνηκε στὴν Ἀναγέννηση) ἡ φράση «δείχνει προκατάληψη καὶ στενὴ ψυχὴ». Ὁ κ. Φίλιππος Δραγούμης μᾶς γράφει ὅτι ἡ φράση ἐκείνη πηγάζει ἀπὸ ἀντιγραφικὴν ἀβλεψία "Προκατάληψη καὶ στενὴν ἀποψη" ἢ ἤθελε νὰ πεῖ "Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν" προσθέτει ὁ κ. Δραγούμης "νὰ γνωρίζω

„προσωπικά τὸν κ. Καρούζο καὶ εἶναι φανερό πῶς ἀπὸ τὴν κρι-
„τικὴ του δὲν μποροῦσα νὰ βγάλω τέτοιο συμπέρασμα. Ἄπεναν-
„τίας ἀπὸ τὸ διάβασμα τῆς κριτικῆς του καταλαβαίνω πῶς ἐγρά-
„φηκε μὲ π α ρ ρ η σ ί α ν ἀπὸ ἄνθρωπο μελετηρὸ καὶ ἐρευνη-
„τικόν, ἂν καὶ ὀπαδὸ μιᾶς θεωρίας, τῆς ὁποίας ἡ κριτικὴ ἐφαρ-
„μογὴ στὴ «Σαμοθράκη» καὶ γενικώτερα στὴ μορφὴ τοῦ Ἴωνος
„ὀδηγεῖ σὲ ριζικὴν παραγνώριση καὶ τοῦ προσώπου καὶ τῆς δρά-
„σης του καὶ τῆς σημασίας τοῦ θανάτου του”.

οσοὶ ἀληθινὰ πονοῦν γιὰ μιὰ ἀναγέννηση τῆς ἑλληνικῆς ζω-
γραφικῆς, τώρα τελευταία δοκίμασαν μεγάλη πίκρα. Σὰ νὰ μὴ
ἔφτανε ὁ χαμὸς τοῦ Νίκου Ν. Λύτρα, πού ἔσβυσε πάνω στὴν
κρίσιμη στιγμὴ τῆς δημιουργίας τοῦ ὄριμου ἔργου του, νέο χτύ-
πημα ἦρθε γιὰ νὰ λιγοστέψει τὸ μικρὸ ἀριθμὸ τῶν ἐκλεκτῶν. Ὁ
Κ. Μαλέας πέθανε καὶ αὐτὸς τῆ στιγμῇ πού τὸ ὄριμο ταλέντο του
υποτάχθηκε στὴν ποιητικὴ ἰδιοσυγκρασία ἀπ’ τὴν ὁποία περιμέναμε
ἔργο ἄρτιο, ζωντανό.

ἀπο τὰ “Γράμματα” μαθαίνομε ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ κ. Παπα-
νοῦτσου, ἢ “Τριλογία τοῦ Πνεύματος” θὰ εἶναι ἔτοιμο σὰ μέσα
τοῦ Μαΐου. Ἐνα ἀπόσπασμα τοῦ βιβλίου δημοσιεῖσαμε στὸ 4ο
τεῦχος μας, καὶ τὰ φιλολογικὰ περιοδικὰ μας μίλησαν γι αὐτὸ μὲ
πολλὰ καλὰ λόγια. Ἐμεῖς — πού γνωρίζομε τὸ περιεχόμενον τοῦ
βιβλίου — εἴμαστε βέβαιοι πῶς ἓνα τέτιον ἔργο θὰ σημειώσῃ ἐ-
ποχὴ. Ὁ κ. Παπανοῦτσος, περασμένος μέσα ἀπὸ τὰ στενὰ χα-
ρακώματα τοῦ «θηοσηκευτικισμοῦ» καὶ τοῦ “δασκαλιστικου σχολα-
στικισμοῦ” κατόρθωσε τ’ ἀκατόρθωτο. Νὰ ξεπετάξῃ τὰ μικρό-
ψυχα καὶ τὰ κοινά, καὶ ν’ ἀδράξῃ τὰ μεγαλόπνοα καὶ τὰ βαθιά.
Ὡς τώρα ὁ κ. Παπανοῦτσος μᾶς ἦταν γνωστὸς ἀπὸ ἱστορικο-φι-
λοσοφικὰς ἐργασίας. Μὲ τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀρχίζει τὴν πραγματικὰ
δημιουργικὴν του δράσιν. Στὸ βιβλίον του ὁ κ. Παπανοῦτσος, ἀ-
πρόσωπα, σὰ φιλοσοφικὸς στοχασμὸς περνᾷ μέσα ἀπὸ τὰ φανερώ-
ματα τῆς ζωῆς στὴν Τέχνην, τὴν Ἠθικὴν καὶ τὴν Ἐπιστήμην. Ἀνα-
λύει, μελετᾷ, συσχετίζει, παρατηρεῖ. Κι ὅταν βγάζει τὰ συμπε-
ράσματά του, δημιουργεῖ χαρακτηριστικὰ. Πλάθει μιὰ ἀνώτερη
φιλοσοφικὴ ἀντίληψη τοῦ Πνεύματος, ὡς ἀποδεικνύει μὲ τὸν τρόπο
του τὴν τρισυλόστατη ἐμφάνισιν του στὶς τρεῖς αὐτὰς “πειθαρχίας”
τῆν Τέχνην, τὴν Ἠθικὴν, τὴν Ἐπιστήμην.

ΟΙ ΔΡΑΙΟΙ στίχοι ἀπὸ ἔργο τοῦ κ. Καζαντζάκη “ὁ Χριστὸς”

πού ἔχομε στὸ τεῦχος μας αὐτὸ μᾶς εἶχαν σταλεῖ πρὸς δημοσίευση πρὶν κυκλοφορήσει τὸ βιβλίον.

ΤΟ ΟΜΟΡΦΟ ποίημα τοῦ κ. Ραζέλου "Ἀχιλλεύς", γιὰ τὸ ὁποῖο δημοσιεύομε μιὰ μελέτη τοῦ κ. Βάλσα, ἔχει μεταφραστεῖ γαλλικὰ μὲ πολλὴ ἐπιτυχία ἀπὸ τὸν γνωστὸ λόγιον κ. Αιγ-Ρενέ d'Yvermont' ἢ μετάφραση φάνηκε στὸ "Bon Blaisir" περιοδικὸ τῆς Toulouse.

ἘΝΑ ΤΟΥ ἄρθρον στὴν Ἑσπερινὴν (21 Μαρτίου) ὁ ἐκλεκτὸς λογοτέχνης κ. Μάριος Βαϊάνος, γράφοντας γιὰ "ἀλεξανδρινὴ τέχνη καὶ συγγραφεῖς" λέγει μεταξὺ ἄλλων.

"Ποτὲ μου δὲ θὰ ξεχάσω... ἕνα-δύο ποιήματα πού εἶδα στὴν „ Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη" τοῦ κ. Γ. Παπουτσάκη — τὸ δεύτερον εἶναι Καβαφικῆς χοιᾶς — τὰ ὁποῖα δείχνουν καλὰ τὸν νέον πού αὔριο θὰ γράφει καλύτερα γιὰτι ἔχει μέσα του τὸ αἶσθημα πού με τὸν καιρὸ θὰ τὸ ἐξωταρκεύσει.

„ Στίχους τῆς κ. Ρίκας Σεγκοπούλου (δημοσιευμένους, στὸ ἴδιο περιοδικὸ πού προανέφερα) γιὰ τοὺς ὁποίους ἀκόμα κι' ὁ Βουτυρᾶς μίλησεν ἐπαινετικὰ διακρίνοντάς τους ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ἄλλα ποιήματα, πού ἦσαν τυπωμένα στὸ ἴδιο τεῦχος. Καὶ παλαιότερα κάποια κριτικὰ καὶ φιλολογικὰ σημεῖώματα τοῦ νέου κ. Ἀναστ. Συμεωνίδη, ἀπὸ τοὺς καλύτερους νέους διανοουμένους τῆς Αἰγύπτου καθὼς ἔμαθα, δημοσιευμένα στὴν Ἀλεξανδρινὴ "Ἴσιδα".

ΠΟΛΥΣ ΘΟΡΥΒΟΣ ἔγινε στὸν τύπον μας γιὰ κάτι ἀνοησίες πού ἔγραψε ἢ "Ἐστία" σχετικὰ μὲ τὸ ποίημα τοῦ Καβάφη "Οὐκ ἔγνων". Ἡ "Ἐστία" λέει: "Φαίνεται ὅτι ἡ ποιήσις εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν προσδεύει καταπληκτικὰ συνδυάζουσα συγχρόνως πολλὰς ἄλλας ιδιότητας, μέχρι καὶ τοῦ γλωσσοδέτου ἀκόμη. Ἴδου λ.χ. τελευταῖον ἔργον τοῦ κ. Κ. Π. Καβάφη, τὸ ὁποῖον δημοσιεύεται εἰς πρόσφατον Ἀθηναϊκὸν φύλλον:

„ Γιὰ τὰς θερησκευτικὰς μας δοξασίας —
„ ὁ κοῦφος Ἰουλιανὸς εἶπεν "Ἀνέγνων, ἔγνων
„ κατέγνων". Τάχατες μᾶς ἐκηρδένισε
„ μὲ τὸ κατέγνων· του ὁ γελοιοδέστατος.

„ Τέτοιαις ξυπνάδασι ὅμως πέρασι δὲν ἔχουνε σ' ἐμᾶς
„ τοὺς Χριστιανοὺς. •Ἀνέγνων, ἀλλ' οὐκ ἔγνων εἰ γὰρ ἔγνων,
„ οὐκ ἂν κατέγνων· ἀπαντήσαμεν ἀμέσως.

“Φτοῦ, σκουληκομερμηγκότρυπα! θά ἦτο ὑποθέτομεν, ἢ ἀντα-
,, πάντησις τοῦ κούφου Ἰουλιανοῦ, ἐάν ἤξευρε τί ἐστὶ ποίησις”.

Πιὸ ἀηδὲς πράγμα εἶναι δύσκολο νὰ φανταστεῖ κανεὶς. Τὰ
βάζει με τὸν Καβάφη, καλὰ ἀλλὰ τι τῆς φταιεὶ ὀλόκληρη ἢ ἑλ-
ληνικὴ Ἀλεξάνδρεια τὴν ὁποία ὀνομάζει σκουληκομερμηγκότρυπα;
Ἀνοητοκουτοβλακοκαμώματα!

Τὸ ἐβδομαδιαῖο περιοδικὸ τοῦ κ. Λαχανοζάρδη (21 Ἀπρι-
λίου) εἶναι τῆς γνώμης ὅτι γιὰ τὸ ἄτοπο αὐτὸ δημοσίευμα εὐθύνε-
ται ὁ Νιρβάνας.

Ἐμεῖς δὲν τὸ πιστεύομε καθόλου. Δὲν νομίζομε ὅτι μετὰ τὸ
ἀνώνυμο τοῦτο δημοσίευμα σχετίζεται ὁ κ. Νιρβάνας· δὲν θάταν
φέρεσιμο μῆτε γιὰ λογοτέχνη τῆς περιωπῆς του, μῆτε βέβαια γιὰ
ἀκαδημαϊκό. Ἡ εὐθύνη τοῦ κ. Νιρβάνα μᾶς φαίνεται ὅτι ἀπο-
κλείεται.

ΕΝΑ παράδοξο φιλολογικὸ ἐπεισόδιο ἔλαβε χώραν τὸν περα-
σμένο μῆνα.

Ὁ κ. Σπῦρος Μελάς πῆρε συνέντευξιν στὸ Παρίσι ἀπὸν δια-
πρεπῆ Γάλλο-Ἑλληνα λόγιον Κωνσταντῖνον Φωτιάδη (“Ἔθνος” 8
Ἀπριλίου). Μεταξὺ ἄλλων ὁ κ. Φωτιάδης εἶπε στὸν κ. Μελά ὅτι ἐρ-
γάζεται μετὰ τὸν τρόπον του γιὰ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. “Μεταφράζω
τὸν Καβάφη” πρόσθεσε· καὶ ἐξέφρασε ἐκτίμησιν γιὰ τὸν ἀλεξαν-
δρινὸ ποιητὴν, γιὰ τὴν τέχνην του τὴν μοντέρνα, καὶ εἶπε ὅτι καὶ
οἱ γάλλοι ποιητὲς Ρενιέ καὶ Κόμησσα de Noailles ἀρέσουν τὴν
ποίησίν του. Ὁ κ. Μελάς τὸν ρώτησε «καὶ ὁ Παλαμᾶς;» Στὴν
ἐρώτησιν αὐτὴ ἀπάντησε ὁ κ. Φωτιάδης «Μά... ἔχει μεταφρασθῆ!»
Ἀλλωστε τὸν καταλαβαίνω πάρα πολὺ λίγο.

Οἱ λιγοστὲς αὐτὲς λέξεις γίνηκαν ἀφορμὴ νὰ θυμώσει ὁ Παλα-
μᾶς καὶ νὰ γράψῃ στὸ “Ἔθνος” (14 Ἀπριλίου) ἐπιστολὴν μακροῦν
(σχεδὸν μιὰ στήλην) ἐπὶ τὴν ὁποία λέγει ὅτι φθάνουν στ’ αὐτιά του γνώ-
μες γι’ αὐτὸν ποὺ γράφονται στὸν ἀέρα ἀπὸ γυρολόγους τῶν δυο
φύλων, ποὺ μόνον σαρκαστικὰ χαμόγελα θᾶξιζαν ἢ κατακεφαλιές”
ὅτι ἂς ἐνοηθοῦν τὰ λόγια του ὡς “χειρονομία λύπης γιὰ τὴ γλώσ-
σα ἐνὸς ἀνθρώπου σὰν τὸν κύριον Φωτιάδην· ὅτι ἂν οἱ δύο μεγά-
λοι ποιηταὶ (ἐννοεῖ τὸν Ρενιέ καὶ τὴν Noailles) ἐκτιμοῦν τὸν Κα-
βάφη “Νὰ τὸν χαίρονται”· ὅτι τὶς λέξεις τοῦ κ. Φωτιάδην (ποὺ ἀνα-
φέραμε πρὸ πάντων) τὶς θεωρεῖ δείγμα τῆς ἀβροότητος (εἰρωνεικᾶ)
τοῦ λόγου “μέσα ἐπὶ τὴν ὁποία ὁ κύριος αὐτὸς ἀποσκεπάζει τὴν χον-
δροειδέστατην, ἐπιπόλαιαν, ἐπὶ τὸ πόδι κριτικὴν του”· ὅτι τὰ λόγια τοῦ

κ. Φωτιάδη τὸν βάζουν στὸν “ἐλεεινὸ χορὸ” τῶν ἀνθρώπων στοὺς
ὁποίους ἀρμόζουν “ἢ σαρκαστικά χαμόγελα ἢ κατακεφαλιές”. ὅτι ὁ
Μελᾶς ἴσως “χαιρέκακα” εἶπε τὸ “καὶ ὁ Παλαμᾶς;”

Τὰ διαβάσαμε αὐτὰ μὲ ἀπορία. Λυπούμαστε—γιὰ λογαριασμό
τοῦ κ. Παλαμᾶ, βέβαια· ὁ κ. Φωτιάδης στέκει πάρα πολὺ ψηλά
γιὰ νὰ τὸν θίξει μιά τέτοια ἐπίθεση στὴν ὁποία δὲν ἔδωκε καμμιά
ἀπορρομή.

Νομίζομε ἀκόμη ὅτι ὁ Παλαμᾶς δὲν κάνει καλὰ νὰ προκαλεῖ
ζητήματα πού τὸν φέρνουν ἀντιμέτωπο μὲ τὸν Καβάφη· δὲν βγαί-
νει κερδισμένος. Εἶναι ἀφελέστατο ἐκεῖνο τὸ “νὰ τὸν χαιροῦνται”.
Στὴν Εὐρωπαϊκὴ διανόηση ὁ Καβάφης εἶναι φυσικά πολὺ πιὸ ἐν-
διαφέρον ἀπὸ τὸν Παλαμᾶ, γιατί φέρνει ὡς συμβολὴ στὴν ποίηση
τῆς Εὐρώπης μιά κινούρια ποιητικὴ φόρμα, μιά καινούρια ποιη-
τικὴ αἰσθαντιζόητα.

ΤΑ “ΓΡΑΜΜΑΤΑ” κυκλοφόρησαν στὶς ἀρχὲς τοῦ περασμένου
μῆνα ἓνα ὀκτασέλιδο φυλλάδιο εἰδοποιώντας τὸ κοινὸ ὅτι ἀπὲς 7
ἴσαμε τὶς 14 Ἀπριλίου (τὴ μεγάλη ἑβδομάδα) θὰ εἶναι ἡ ἑβδο-
μάδα τοῦ φθινοῦ βιβλίου. Ἐβαλαν σὲ πώληση κατὰ τὴ διάρκεια
τῆς ἑβδομάδας αὐτῆς ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ βιβλίων μὲ ἔκπτωση 20
ἕως 50 ο/ο, 15000 ἑλληνικά καὶ 1000 γαλλικά. Κάνοντας μιά με-
γάλη ὑλικὴ θυσία συνέτεινε καὶ πάλι ὁ ἐξαιρετὸς ἐκδοτικὸς οἶκος
στὴν διάδοση τῆς ἑλληνικῆς πνευματικῆς παραγωγῆς.